

(rajonas / miestas, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo testas

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2012 m. birželio 1 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Rašykite **mėlynai rašančiu** parkeriu ar tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atlikdami 1-ąją skaitymo testo užduotį, atsakymus rašykite po klausimu paliktose eilutėse. Į klausimus atsakykite tiksliai ir glaustai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. Jei neprašoma cituoti ar pateikti pavyzdžių iš teksto, **atsakymus formuluokite savais žodžiais**. Bus vertinami tik tie 2-osios skaitymo testo užduoties atsakymai, kurie parašyti ATSAKYMŲ lentelėje.
- Atlikdami rašymo užduotį, naudokitės juodraščiu. Jam palikta vietos užduoties sąsiuvinyje. Juodraštis nebus vertinamas, todėl pasilikite pakankamai laiko savo darbui perrašyti į švarraštį. **Jeigu rašymo užduotis bus įvertinta 0 taškų, egzaminas bus neišlaikytas.**

Linkime sėkmės!

ĮVERTINIMAS TAŠKAIS

Skaitymo testas	Kalbos vartojimo testas	Rašymo testas	TAŠKŲ SUMA
25	25	50	100

Vertinimo komisijos pirmininkas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

I. SKAITYMO TESTAS

(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus. Skaitmenimis sunumeruotos pastraipos. (11 taškų)
Pastaba. Atsakymus į klausimus formuluokite savais žodžiais, aiškiai ir glaustai. Jei neprašoma pateikti pavyzdžių iš teksto, necituokite.

KAIP SUSIGRAŽINTI GYVENIMO VERTEJĄ IR PRASMĘ?

1 Mes gyvename laikotarpiu, kurį turbūt geriausiai apibūdintų nuolatinis skubėjimas, laiko stygius gyventi bei džiaugtis kasdienybe. Mūsų akyse baigia išnykti savaitgalis – ir kaip sąvoka, ir kaip reiškinys. Savaitės pabaiga tampa geriausiu laiku vienus darbus pakeisti kitais. Tad savaitgaliai šių dienų žmogui – puiki galimybė seminarams, konferencijoms ir įvairiems mokymams rengti.

2 Sykiu tai infliacijos metas. Mūsų akyse sparčiai ir nuolat nuvertėja viskas. Nuvertėja pinigai, sąvokos, žodžiai, priesaikos ir rekomendaciniai laiškai – kadaise jie buvo rašomi itin retai, puikiai suvokiant savojo žodžio ir reputacijos vertę, o šiandien jais švaistomasi į kairę ir į dešinę. Nuvertėja moksliniai straipsniai ir knygos, į kurių kokybę bei turinį vis mažiau besigilinama. Visa tai paprasčiausiai suskaičiuojama, o ne skaitoma. Akyse nuvertėja architektūra ir meno kūriniai, kurių vertę vis dažniau nustato pati vulgariausia pinigų kalba ir finansinė galia.

3 Iš dalies tai globali tendencija. Kadaise Europoje vieno ar poros gerų straipsnių rimtame mokslo žurnale pakako, kad žmogus užimtų tvirtą akademinę poziciją universitete. Šiandien viskas skaičiuojama publikacijų šūsnimis, bet ne turiniu, idėjomis ar jų tarptautine sklaida. Šie globalizacijos bruožai ypač jaučiami Lietuvoje ir į mus panašiose šalyse. Vienas mano buvęs studentas Helsinkio universitete, filosofijos doktorantas iš Rygos, kartą pašmaikštavo, kad Suomijos gyvenimo tempas ir ritmas yra amžina sekmadienio popietė, o Baltijos šalių – nuolatinis pirmadienio rytas. Mes džiaugiamės tuo, kad pasiekiamo finišo tiesiąją ir kad sėkmingai įveikiame distanciją. Tik nesusimąstome, jog mūsų gyvenimas tampa nuoširdžiu įtikėjimu, kad visa gyvenimo prasmė ir vertė – startinis jaudulys ir finišas.

4 O gal viskas yra priešingai? Gal vertingiausia yra būtent tai, ko mes nepamatome ir nebefiksuojame bėgdami – akimirkos ir epizodai, žvilgsniai ir veidai, kurių mes nebematome? Ir kodėl mes nesusimąstome apie tai, ar apskritai verta bėgti? Kas lemia tokį gyvenimo supratimą? Dėl globalizacijos įtakos prarandame vertės ir prasmės pojūtį, vertę ir prasmę siejame tik su galia, sėkme, matomumu, intensyvumu ir greitu pripažinimu. Matome, kad kraštutinės kapitalizmo formos su joms būdingu brutalumu ir moderniąja barbarybe visą meną ir kultūrą kreipia į rinką... O gal mes tiesiog išnaudojami mūsų pačių džiaugsmingai prisiimto gyvenimo būdo, kurį mes laikome kažkuo, kam neįmanoma pasipriešinti ir kas susiję su pačia laiko dvasia?

5 Pamėginkime pagalvoti apie alternatyvą. Visų pirma reikėtų aiškiai susivokti, ką daryti greitai, o ką lėtai. Greitai reikėtų daryti tai, kas susiję su mūsų veiklos priemonėmis, bet jokių būdu ne su tikslais ar prasmės šaltiniu. Pavyzdžiui, reikėtų retai ir greitai posėdžiauti. Greitai rašyti ataskaitas. Greitai ir nedaug kalbėti apie darbą – juk jį reikia dirbti, o ne aptarinėti. Greitai ir kaip galima mažiau bendrauti su biurokratais. Greitai skaityti laikraščių ir interneto portalų žinias. Visai neskaityti destruktivios ir lėkštos informacijos – juk gyvenimas per trumpas, mes nespėjame perskaityti, išgirsti ir pamatyti to, kas yra vertingiausia.

6 Tuo pat metu būtina sugrąžinti lėtą geros literatūros skaitymą nuolat sugrįžtant prie didžiųjų tekstų; pakartotinį mėgstamų spektaklių ir filmų žiūrėjimą; lėtą bendravimą su draugais ir šeimos nariais. Reikia neskubant mėgautis mėgstamais peizažais ir muziejais. Svarbiausia – sugrąžinkime vertę sąvokoms, žodžiams, priesaikoms, kūriniams, moralei reputacijai. To reikia, kad vertė ir prasmė visų pirma sugrįžtų į žmonių sielas.

7 Kam šlovinti gyvenimą, kuriame viskas nuvertėja ir netenka prasmės? Gal geriau pamėginti gyventi kitaip? Tada nereikės savo gyvenimų laikyti aukomis, sudėtomis ant globalizacijos aukuro ar kokiais kitais mitologizuotos pažangos instrumentais. Tad mažiau fatalizmo ir žvalgymosi į pasaulio galios centrus. Daugiau laisvės ir drąsos neskubėti, įsigilinti, lėtai skaityti ir išgyventi kiekvieną savo buvimo akimirką.

Pagal Leonidą Donskį

2 užduotis. Skaitydami tekstą raskite, kur turėtų būti iš teksto išimti sakiniai A–R. Vienas sakinytis yra ne iš šio teksto. Atsakymus rašykite kitame puslapyje pateiktoje **ATSAKYMŲ** lentelėje. 0 atvejis – pavyzdys. (14 taškų)

GRŪDŲ MIESTELIS

Andrius varstė įvairių įstaigų duris. (0) A Nebuvo labai smagu pasakoti prasimanytą istoriją apie nepasisėkusią sesiją ir gyvenimą be stipendijos. (10) _____ Kaime gyvenanti jo šeima – motina ir seserys – vertėsi sunkiai. Kai buvo parvažiavęs į namus per bulviakasį, matė, kaip namuose viskas yra. Tada, žvelgdamas į sesutes, Andrius nusprendė parvežti joms dovanų batelius. (11) _____

Andrius kelias dienas atkakliai tebeieškojo darbo. (12) _____ Grūdų produktų gamykloje jam buvo išrašytas siuntimas – „darbas grūdų miestelyje“.

(13) _____ Jis galvojo apie tai, laukdamas mašinos. Atvažiavo sunkvežimis. Andrius įsiprašė kabinon ir paklausė vairuotojo, ar tikrai yra tokia Vilkpėdės gatvė. (14) _____

O viskas buvo: ir Vilkpėdės gatvė, ir tas grūdų miestelis, sudulkėję žmonės ir daug balandžių.

– Ką čia reikės dirbti? – paklausė Andrius.

Vairuotojas vėl nieko nepasakė: pūsdamas šapelius, iš delno delnan pilstė grūdus.

(15) _____ Taip Andriui nieko ir nepaaiškino.

Andriui visai nepatiko tas grūdų miestelis. Tiktai gerai, kad galima visą laiką dirbti popietinėje pamainoje ir nepraleisti paskaitų. (16) _____ Ką gi, jis pakentės: sezoninis darbas, tik du mėnesiai, ir seserys, atėjusios pasitikti jo į autobusų stotį, nusijuoks laimingos, kai jis parodys dovanas...

Andrius užėjo į mažą kavinukę ir paprašė kavos. (17) _____ Jis prisiminė, kaip pirmame kurse čia kūrė eilėraščius, tokius keistus, kvepiančius šienų: „Vilnius – didelis mano kaimas.“

(18) _____ Dabar – jau penkto kurso studentas, svajojo toliau studijuoti literatūrą Maskvoje ir rašė scenarijų. Andrius nusišypsojo sau – jis žinojo, kad niekas negaus net pavartyti to scenarijaus – jį pats suplėšys, kad parašytų geresnį...

(19) _____ Atleiskite, – sumurmėjo Andrius nerasdams nė grašio.

Jis išraudo ir ėmė koneveikti save už išsiblaškimą, o ta daili mergaitė nuramino jį:

– Atnešite rytoj: aš žinau – jūs dažnai čia geriate kavą.

Andrius nustebęs pažvelgė į mergaitę ir staiga prisiminė žiemą matęs ją gatvėje, vienplaukę, plona suknele, – kažkas išėjo, neužsimokėjęs už kokteilus. (20) _____

– Atleiskite, – susigėdęs vėl pakartojo Andrius.

– (21) _____ – Ir jis parodė kišenėje sugraibytus du grūdėlius iš to grūdų miestelio. Mergaitė pasilenkė prie jo delno ir krestelėjo savo garbanas.

– Čia rugiai, – pasakė ji. (22) _____

– Tikriau – kviečiai, – visai sumišo Andrius.

Paskui jis ėjo į bendrabutį, – ėjo ilgai, aplinkiniu keliu, keliskart kirsdamas tas pačias gatves. Kai pagaliau pasiekė savo bendrabutį, jau temo. (23) _____ Kažką murmedamas, jis apžiūrinėjo tuos du grūdėlius, ir jo draugai susirūpino: gal Andriui galvoj pasimaišė?!

Pagal Bitę Vilimaitę

Sakiniai

- A** Vaikinas ieškojo darbo.
B Tada jis vaikiškai ilgėjosi savo namų.
C Andrius nė nežinojo, kad Vilniuje yra „grūdų miestelis“.
D Tada ji stovėjo, dairydamosi į šalis, virpėdama iš šalčio...
E Laukdamas kavos jis įsiklausė – jauki, švari tyła.
F Aš nieko neturiu, tik du kviečio grūdus...
G Pagaliau jam pasisėkė.
H Andrius atsiduso.
J Andrius pavargęs atsisėdo prie stalo, ir niekas negalėjo susikalbėti su juo.
K Paskui Andrius išėjo išsiųsti laiško.
L Tylėdamas susižėrė juos į burną ir nuėjo pats sau.
M Juk dabar jis liko šeimos galva!
N Jos akyse šmėstelėjo keistas geras blizgesys.
O Andrius ieškojo pinigų, o šalia stovėjo mergaitė su balta prijuostele ir laukė.
P Vairuotojas nustebeęs pasižiūrėjo ir nieko neatsakė.
R Iš tikrųjų buvo ne taip, tačiau jam labai reikėjo pinigų.

ATSAKYMAI

0	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
A														

Taškų suma (maks. 14)			
-----------------------	--	--	--

Skaitymo testo taškų suma (maks. 25)			
---	--	--	--

II. KALBOS VARTOJIMO TESTAS**(Trukmė – 45 min.)**

1 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius parašykite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu.
0 atvejis – pavyzdys. (20 taškų)

	PIRMOJI LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA	Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
(0) gramatikos	Lietuvių kalbos (0) <u>gramatikų</u> ligi šiol parašyta labai daug.			
(24–25) tokia gramatika	Jos nuolat keičiamos, tobulinamos. Tačiau yra viena lietuvių kalbos gramatika, kuri niekada nepasens – tai pirmoji gramatika. Mat (24–25) _____ bet kuri pasaulio kalba gali turėti tik (26) _____.	—	—	—
(26) viena	Pirmoji lietuvių kalbos gramatika „gimė“ 1653-iaisiais metais			
(27) Karaliaučius	(27) _____. Parašyta ji buvo lotynų kalba, o	—	—	—
(28) ji	(28) _____ autorius – Tilžės lietuvių protestantų kunigas Danielius Kleinas. Pavardė rodytų, jog pirmosios lietuvių gramatikos autorius galėjo būti (29) _____, tačiau griežtai to tvirtinti negalima. Yra pagrindo net manyti jį buvus	—	—	—
(29) vokietis	(30) _____. Mat Karaliaučiaus universiteto, kur jis studijavęs, (31) _____ parašyta: „D. Kleinas, tilžėnas.“ Viena aišku, kad jis labai gerai mokėjo lietuvių kalbą ir šiaip buvo (32–33) _____.	—	—	—
(30) lietuvis	Be lietuvių kalbos, jis gerai mokėjo vokiškai, gana neblogai lotyniškai, graikiškai ir net hebrajiškai.			
(31) dokumentai	Apie savo gramatiką D. Kleinas sakė, kad			
(32–33) išsilavinęs žmogus	(34–35) „_____ pirmasis pralaužiau ledus ir kad tatai yra pirmas toks darbas, kuris išvysta pasaulio (36) _____. Bet nė vienas dalykas iš pradžių nėra išsamus, ir pradėtam darbui toli gražu iki tobulumo“... Ir iš tikrųjų Kleino gramatika nėra tobula, tačiau turint galvoje (37–38) _____ kalbos mokslo lygį, ji gana gerai aprašė lietuvių kalbos (39) _____ bei paliko nemažą pluoštą	—	—	—
(34–35) šis darbelis	(40–41) _____ apie ano meto kalbą. Ji buvo daug tobulesnė už daugelio mūsų kaimynų	—	—	—
(36) šviesa	(42–43) _____.	—	—	—
(37–38) tie laikai				
(39) struktūra				
(40–41) vertingos žinios				
(42–43) pirmosios gramatikos				
	<i>Pagal Algirdą Sabaliauską</i>			

Taškų suma (maks. 20)

2 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. 0 atvejis – pavyzdys. (20 taškų)

Esamasis laikas

(0) pajusti	Kalnuose (0) <u>pajuntu</u> , kas iš tikrųjų esu.
(44) kilti	Keliukas tai (44) _____ į kalveles, tai vėl smagiai
(45) leistis	(45) _____ nuo jų.
(46) teirautis	Aš (46) _____, kokia jūsų sveikata, kuo jūs dabar
(47) domėtis	(47) _____.
(48) drovėtis	Dažniausiai mes (48) _____ apie save kalbėti.

Čia rašo vertintojai

I II III

Būtasis kartinis laikas

(49) nuvilnyti	Per salę (49) _____ draugiško juoko banga.
(50) tęstis	Pasaulis (50) _____ į visas puses, ir tu
(51) jausti	(51) _____, kad jis begalinis.
(52) mūvēti	Studijų metais (52) _____ ilgą megztinį su aukšta atraitoma apykakle ir beretę, kad būčiau panašesnis į poetą.
(53) išsiskirti	Po daugelio metų mūsų keliai (53) _____.
(54) trokšti	Jis nepaprastai (54) _____, kad mūsų darbas būtų vertinamas.

Būtasis dažninis laikas

(55) užgriūti	Grįžusį namo Joną (55) _____ kasdieniai darbai.
(56) filmuotis	Vargu ar ši teatro garsenybė mielai (56) _____ reklamai.

Būsimasis laikas

(57) vykti	Krepšinio aštuoliai nusprendė, kad stebėti rungtynių (57) _____ viešuoju transportu.
(58) išvysti	Netrukus televizorių ekranuose mes (58) _____ prognozes apie artimiausių kelių savaitgalių orus.
(59) praūžti	Vasaros pabaigoje (59) _____ uraganas, pietinėje šalies
(60) siausti	dalyje (60) _____ atogrąžų ciklonai, todėl orų
(61) būti	prognozės (61) _____ ne visai tikslios.

Liepiamoji ar tariamoji nuosaka

(62) neužgožti	Reikia daug išminties, kad mūsų gyvenimo (62) _____ smulkmenos.
(63) imtis	Mieli bičiuliai, jūs nedelsdami (63) _____ rašyti kelionės dienoraštį.

Taškų suma (maks. 20)

III. RAŠYMO TESTAS (Trukmė – 90 min.)

Užduotis. Pasirinkite vieną iš dviejų (A arba B) klausimų ir parašykite 200–250 žodžių straipsnį į jaunimo žurnalą. (50 taškų)

A Kuo Lietuva gali būti įdomi pasauliui?

B Ką reiškia būti šiuolaikiškam?

Straipsnyje:

- pristatykite du skirtingus požiūrius į svarstomą problemą;
- išdėstykite savo požiūrį ir jį pagrįskite;
- grįsdami savo mintis, remkitės ne vien asmenine patirtimi, bet ir pateikite pavyzdžių iš visuomenės gyvenimo, literatūros, filmų, spektaklių ar kt.

Pastabos:

1. *Straipsnio pasirašyti nereikia.*
2. *Perrašę straipsnį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir paraštėje pažymėkite 200 žodžių ribą. Jei parašėte mažiau, taip pat nepamirškite nurodyti žodžių skaičiaus.*

